

MODERN İKTİSAT BİLİMİNİN KURUCULARI

Modern iktisat biliminin önemli kurucularından olan
Jean-Baptiste SAY
(College de France, Fransa)
"Politik İktisat İncelemesi, Say Yasası"
gibi çalışmalarıyla iktisat biliminin unutulmazları arasında yer almıştır.

JEAN-BAPTISTE SAY (1767-1832)

Yaşam Öyküsü: 5 Ocak 1767'de Lyon-Fransa'da doğmuştur. Protestan ve aydın bir tüccar ailesinden geliyordu. Fransız Devrimi'ni benimseyen Say, 1792'de bir süre için gönüllü olarak orduya katılmıştır. 1793'te eski bir avukatın kızı olan Mlle Deloche ile evlenmiştir. Ağabeyi Louis Auguste de bir iktisatçıydı (1774-1840). Babasının Lyon'daki ticarethanesinde iş hayatını öğrenmiştir. 15 Kasım 1832'de Paris'te hayatını kaybetmiş, Invalides mezarlığına gömülmüştür.

Eğitim-Kariyer: Ticaretle ilgili kariyer yapmaya niyetlenmiş ve 1785'te ağabeyi Horace ile birlikte eğitimini tamamlamak üzere İngiltere'ye gönderilmiştir. Burada, Croydon'da özel bir okula başlamış, daha sonra Londra'da bir tüccar tarafından işe alınmıştır. Tüccarın ölümü nedeniyle 1787'de Fransa'ya dönmüş ve bir sigorta şirketinde çalışmaya başlamıştır. 1794-1800 arasında Adam Smith'in doktrinlerini yorumladığı *La Decade* başlıklı derginin editörlüğünü yapmış, bir süre sonra da başyazarı olmuştur. 1799'da hükümette görev alan Say, 1803'te en önemli yapıtı olan "Traité d'économie politique" (Politik İktisat İncelemesi)'yi yayımlamıştır. Kitabındaki bazı düşünceleri Napoleon tarafından hoş karşılanmadığından, değişiklik yapması istenmiş, reddedince hükümetteki görevinden uzaklaştırılmıştır. 1806-1813 arasında Auchy les Herdin'de iplik fabrikası kuran ve işleten Say, bir yandan da İktisat incelemelerini sürdürmüştür. 1813'te İngiliz ekonomisini incelemek üzere Fransız hükümeti tarafından İngiltere'ye gönderilmiştir. 1817'de Athenee'de, 1819'da Conservatoire des Arts et Metiers'de kendisi için sinai iktisat kürsüsü açılmış, 1830'da College de France'da politik iktisat profesörü olarak ilk kez sistematik olarak ders vermeye başlamıştır. 1830 Devrimi'nde Seine Eyaletinden genel konsey üyeliğine getirilen Say, ölümünden kısa bir süre önce bu görevden istifa etmiştir.

İktisat Bilimine Katkıları: 1789'da okuduğu Adam Smith'in başyapıtı *Milletlerin Zenginliği* kitabının etkisinde kalarak İktisat incelemelerine başlamıştır. Adam Smith'in öğretisinin Kıta Avrupa'sında yaygınlaşmasını sağlamıştır. İktisadi pozitif, hatta deneysel bir bilim olarak tanımlayan Say, bu bilimi üretim-bölüşüm-tüketim üçlüsüne göre sınıflandırmıştır. Klasik Okul'un kurucularından olup, çağdaş iktisat yazınında temelde "*Say (Mahreçler) Yasası*" olarak bilinen, toplam talep ve kriz kuramı önemli katkılarından biridir. Say'a göre mallar mallarla değiştirilir ve her arz aynı zamanda gelir ürettiği için kendi talebini de üretmektedir. Bazı açılardan Neo-Klasik arz-talep çözümlemesinin öncülerinden sayılmaktadır. Say fiyatların oluşumunu arz-talep ilişkisine bağlamakla birlikte, talebi (dolayısıyla faydayı) temel etken, arzı (ve maliyeti) ise kısıtlayıcı etken olarak görmektedir. Bu yaklaşım Klasik İktisatta arz ve talebe verilen göreceli ağırlıkların tam karşılığıdır. Say, bir malın kıymetini, üretimi için gerekli emek miktarı ile belirleyen görüşe karşı çıkmıştır. Her şeyden önce, üretim sadece emeğin değil, başta toprak olmak üzere doğal kaynakların ve kapitalin de kullanımını gerektirir. Üretimi, fiziksel ürün üretimi olarak değil, fayda üretimi olarak tanımlamıştır. Bu şekilde Say, marjinal fayda teorisine çok yaklaşmıştır.